

Warszawa, 14.01.2024

Prof. dr hab. Mirosław Pokrzywiński
dziedzina sztuki
dyscyplina sztuki muzyczne

RECENZJA

**w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
dr. Damianowi Lipieniowi
w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne**

Zlecniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie na podstawie Uchwały nr 31/2023 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie z dnia 27 października 2023 r. w związku z decyzją Rady Doskonałości Naukowej Nr DRKN.Z8.400.42.2023 z dnia 4 października 2023 r. o powołaniu komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Damianowi Lipieniowi w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki muzyczne.

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne dr hab. Monikę Gardoń-Preinl, prof. Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego, pisma z dnia 15.11.2023 r., informującego o wyznaczeniu mej osoby na recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Damianowi Lipieniowi, została dołączona następująca dokumentacja:

- kopia dokumentacji złożonej przez dr. Damiana Lipienia w formie elektronicznej
- kopia postanowienia Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

Podstawowe dane o Habilitancie

Pan dr Damian Lipień, absolwent PSM I i II st. im. F. Chopina w Nowym Sączu, ukończył studia w Akademii Muzycznej w Krakowie w 2001 r. w klasie fagotu prof. Kazimierza Siudmaka. Swoje umiejętności doskonalił u prof. Wernera Seltmana .w Hochschule für Musik Und Theater w Lipsku w ramach programu stypendialnego Erasmus-Sokrates.

Stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka uzyskał w dniu 30 maja 2016 r., nadany uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie (promotor: prof. dr hab. Zdzisław Łapiński).

Na podstawie przedstawionej dokumentacji należy wnioskować, że Kandydat nie ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Habilitant był związany pracą jako koncertujący artysta i pedagog:

- 2002 – Orkiestra Filharmonii Częstochowskiej
- 2002 – 2004 Lebanese National Symphony Orchestra w Bejrucie
- 2004 – Capella Cracoviensis
- 2004 do chwili obecnej – Orkiestra Akademii Beethovenowskiej (współpraca)
- 2005 - SM I i II st. Nowy Sącz – nauczyciel klasy fagotu
- 2008 do chwili obecnej Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach
- 2008 - SM I i II st. im. Bronisława Rutkowskiego w Krakowie – nauczyciel klasy fagotu
- 2008 – AMPK w Krakowie – stanowisko asystenta
- 2018 – AMPK w Krakowie – stanowisko adiunkta

Ocena wskazanego dzieła artystycznego

Jako dzieło artystyczne dr Damian Lipień przedstawił nagrania czterech utworów na fagot solo kompozytorów współczesnych:

1. Mieczysław Weinberg *Sonata* na fagot solo op.133
2. David Mastikos *Sevdah*
3. Dmytro Kyryliv *Carpathians Sketches*
4. Jadwiga Maria Frej *At the window*

Kompozycje te pochodzą z odmiennych kręgów kulturowych i w dużej części ukazują zróżnicowane elementy etniczne tych kultur. *Sonata* Mieczysława Weinberga stanowi prawdziwe muzyczne wyzwanie dla każdego fagocisty z uwagi na intensywność ekspresji, ciągłą zmianę rejestrów brzmieniowych, trudności techniczne, kondycyjne oraz specyficzne

nasycenie emocjonalne w całości przebiegu kompozycji trwającej ok. 18 minut. Habilitant doskonale sprostął tym wszystkim wymogom, zaprezentował wysoki poziom artystyczny, a rozpowszechniając nieznaną kompozycję Weinberga, potwierdził zasadność swojego wyboru. Dwie kolejne kompozycje, dedykowane Habilitantowi, łączą wzorce etniczne z elementami współczesnych technik wykonawczych. *Sevdah* bośniackiego kompozytora D. Mastikosa nawiązuje do tradycji wykonawczej śpiewów solowych. Jak podaje Habilitant: „połączenie kultury Orientu z elementami tradycji sefardyjskiej spowodowało, że kompozycja posiada swój wyjątkowy styl muzyczny, a brzmienie fagotu bliższe jest momentami melizmatycznym śpiewom muezzina, niż tradycyjnemu dźwiękowi instrumentu”. Na szczególne podkreślenie zasługuje tu świetne opanowanie techniki glissando. Z kolei *Carpathians Sketches* ukraińskiego kompozytora D. Kyryliwa stanowi muzyczną ilustrację karpackiej scenerii. Obok skocznych góralskich motywów i lirycznych kantylen znalazły zastosowanie takie efekty jak frullato, perkusyjne uderzenia samych klap i in. *At the window* J.M Frej jest najbardziej awangardową kompozycją, otwierającą szeroką paletę środków sonorystycznych, jak m.in.: kontrolowana zmiana intonacji, vibrato przechodzące w frullato, stukanie klapami, szeptanie tekstu stanowiącego przesłanie od kompozytorki „Can you see the light”.

Dobór takiego repertuaru stworzył możliwości ukazania walorów warsztatu wykonawczego poprzez prezentację różnorodnej techniki instrumentalnej. Wydaje się to szczególnie istotne w grze solowej, gdzie liczy się zarówno dbałość o każdy szczegół, jak też operowanie czasem i przestrzenią muzyczną na poziomie makroformalnym.

Przedstawione do oceny dzieło artystyczne spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1, pkt 2 p.s.w.n., wnosząc znaczny twórczy wkład w sferę budowania kultury muzycznej.

Ocena osiągnięć artystycznych

Przedstawiony w dokumentacji opis działalności artystycznej Habilitanta dotyczy w głównej mierze okresu po uzyskaniu stopnia doktora i obejmuje trzy obszary jego aktywności wykonawczej – jako muzyka orkiestrowego, kameralisty i solisty. Odnoszę wrażenie, że nie przypadkiem została zachowana w Autoreferacie taka kolejność. Wydaje się bowiem, że sztywny, narzucany nam obligatoryjnie gorset podziału na kategorię solistyczną (jako pierwszą i najwyżej punktowaną), kameralną i na końcu – orkiestrową, w przypadku fagotu wydaje się nieco anachroniczny. Klasyfikacji takiej zaprzecza sama specyfika instrumentu, który w obszarze muzyki orkiestrowej jest najlepiej i najczęściej umiejscawiany, a potwierdza tę tezę stosunkowo skromny repertuar solistycznej literatury fagotowej w porównaniu z wszechobecnym wykorzystaniem fagotu w obsadach orkiestrowych dzieł

symfonicznych. Nie można też utożsamiać odpowiedzialnej funkcji fagotu w orkiestrze z funkcją tutti.

W kontekście powyższych spostrzeżeń należy tym bardziej docenić wszelkie działania Habilitanta na rzecz promocji oraz upowszechniania muzyki na fagot solo, widoczne choćby w wyborze repertuaru wskazanego dzieła artystycznego. W solistyczną działalność Damiana Lipienia wpisują się także koncerty z towarzyszeniem orkiestry, w tym:: *Koncert F-dur* Johanna Nepomuka Hummła, *Koncert B-dur* KV 191 W.A. Mozarta oraz *Symfonia Koncertująca Es-dur* KV 297b na obój, klarnet, róg i fagot. Ten ostatni utwór został wykonany w Konzertsal Kulturpalast w Dreźnie z towarzyszeniem Polish Art. Philharmonic.

Ważną rolę w działalności artystycznej Habilitanta pełni muzyka kameralna. Na tym polu poszczycić się on może wieloma ciekawymi i znaczącymi osiągnięciami. Wspólnie z oboistą Maksymilianem Lipieniem i klarnecistą Piotrem Lato założył trio stroikowe *LLLeggiero Woodwind Trio* w 2018 r. Zespół ten, mimo krótkiego stażu, zdobył II nagrodę w MEDICI International Music Competition, wielokrotnie występował z koncertami promującymi muzykę polską w renomowanych polskich salach koncertowych (m.in.: NOSPR, Filharmonia Krakowska, Filharmonia Zielonogórska, Filharmonia Świętokrzyska w Kielcach, Filharmonia Podkarpacka w Rzeszowie, Filharmonia Warmińsko-Mazurska). W dokumentacji fonograficznej zespołu znajduje się płyta (CD) z muzyką polską na trio stroikowe (m.in. pierwsze rejestracje kompozycji Andrzeja Dobrowolskiego i Andrzeja Krzanowskiego). *LLLeggiero Woodwind Trio* ma na swoim koncie kilka światowych prawykonan utworów Michała Gronowicza, Dawida Pajdzika, Francesco Bottiglieri, a wspólnie z zespołem *Duo Accosphere* dokonał światowego prawykonania kompozycji *Sommer Music* Wojciecha Widłaka oraz *Vyshyvanka* Wołodymyry Runchaka.

Kandydat udziela się aktywnie także w innych formacjach kameralnych, zapraszany jest do różnych projektów artystycznych, występując na koncertach i festiwalach, (m.in.: Międzynarodowy Festiwal Kompozytorów Krakowskich, Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Na drodze do nowej harmonii*, Krakowski Festiwal Akordeonowy). Niezwykle ciekawą formację kameralną tworzy Habilitant wraz z kolegami grupy fagotów Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, w której skład wchodzi: Marek Barański, Krzysztof Fiedukiewicz, Damian Lipień, Cezary Rembisz i grający na kontrafagocie Jan Hawryszków. Repertuar tego zespołu obejmuje utwory takich mistrzów, jak m.in.: M. Musorgski, S. Prokofiew, G. Faure, G. Rossini, D. Brubeck.

Niezwykle ważnym, prestiżowym, a zarazem wymagającym szczególnego zaangażowania, obszarem działalności Habilitanta jest jego praca w NOSPR - jednej z najlepszych polskich orkiestr. Na co dzień miał okazję współpracować z najwspanialszymi dyrygentami i solistami, takimi jak np.: Krzysztof Penderecki, Stanisław Skrowaczewski, Jan Krenz, Marin Alsop, Lawrence Foster, Giancarlo Guerrero, Jacek Kasprzyk, Antoni Wit, Daniel Barenboim, Szymon Nehring, Bruce Liu, Pinchas Zukermann, Esa-Pekka Salonen i wielu innych..

Ponadto Artysta współpracuje na stałe z Orkiestrą Akademii Beethovenowskiej i Polską Filharmonią Kameralną Sopot, a także występuje gościnnie z orkiestrami: Sinfonietta Cracovia, Filharmonia Krakowska, Filharmonia Podkarpacka, Orkiestra Kameralna miasta Tychy AUKSO.

Ta imponująca, wielopłaszczyznowa aktywność Pana dr. Damiana Lipienia zdaje się przesądzać o randze jego osiągnięć artystycznych, a ciągły kontakt z wielkimi indywidualnościami sprzyja nabywaniu coraz to nowych, cennych doświadczeń i nie pozostaje bez wpływu na inne sfery działalności Habilitanta.

Działalność dydaktyczna

Intensywna działalność artystyczna Pana dr. Damiana Lipienia nie ogranicza bynajmniej jego aktywności w zakresie dydaktyki, a osiągnięcia w pracy pedagogicznej wydają się być pokłosiem kompetencji zawodowych Habilitanta.

Od 2016 roku dr Damian Lipień prowadzi samodzielnie klasę fagotu w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie. W okresie siedmiu lat wypromował czworo absolwentów studiów magisterskich. Są to: Małgorzata Wygoda, Anna Kasprzyk, Krystyna Milaniak i Oleksandr Pecheniuk. Jego studenci i absolwenci zdobywają liczne nagrody na wielu konkursach krajowych i międzynarodowych, spełniają się zawodowo, poszczycić się mogą poważnymi osiągnięciami:

- Małgorzata Wygoda – stypendystka programu MKDNiS „Młoda Polska”, zwyciężczyni przesłuchań konkursowych na stanowisko fagocistki: Orkiestra Filharmonii Poznańskiej, Orkiestra Sinfonia Iuventus, Orkiestra Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej, laureatka konkursów: ENCOR International Music Competition – II nagroda, International Competition Davorin Jenko – I nagroda (Belgrad)
- Krystyna Milaniak - stypendystka programu MKDNiS „Młoda Polska”, fagocistka w Orkiestrze Sinfonia Iuventus, laureatka konkursów: OPUS 2021 – I nagroda, IV Madrid International Music Competition – III nagroda (trio stroikowe), „Finalis” Białystok – srebrny medal, IV Paris International Music Competition – I nagroda
- Oleksandr Pecheniuk - Laureat konkursów: Pro Bohemia, Ostrawa – III nagroda, King’s Peak International Music Competition – I nagroda, OPUS 2021 – II nagroda, OPUS 2022 – I nagroda, Medici International Music Competition – II nagroda (2021), II nagroda (2022), London International Music Competition – I nagroda, zwycięzca przesłuchań konkursowych do Orkiestry Sinfonia Iuventus (2023).

Dopełnieniem działalności pedagogicznej w macierzystej uczelni są kursy, lekcje mistrzowskie i warsztaty fagotowe prowadzone w różnych placówkach muzycznych. Należą do nich m.in.:

- warsztaty fagotowe, wykład „Współczesne metody gry na fagocie” - Niwiska (2022), AM Kraków (2022), Kielce (2022)
- lekcje mistrzowskie – AM Gdańsk (2023)
- warsztaty Tria Stroikowego oraz lekcje mistrzowskie, II Międzynarodowe Dni Fagotu, AM Gdańsk (2023)
- I Mistrzowskie kursy instrumentów dętych – Dydnia (2020)
- wakacyjne warsztaty muzyczne – Szeligi k/ Elku.

Habilitant uczestniczył ponadto w pracach jury V Ogólnopolskiego Konkursu Obojowo-Fagotowego w Legnicy (2022). Od 2021 roku powołany został na funkcję konsultanta Centrum Edukacji Artystycznej.

Osiągnięcia dydaktyczne Pana dr. Damiana Lipienia zasługują na uznanie i stanowią znaczący wkład w sferę budowania polskiej kultury muzycznej.

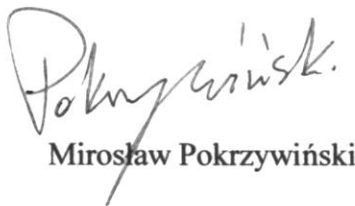
Konkluzja

W świetle powyższych rozważań wyłania się w osobie Habilitanta wyraźnie ukształtowana postać wszechstronnie przygotowanego artysty i pedagoga. Całokształt dorobku artystycznego Pana dr. Damiana Lipienia, wskazane dzieło artystyczne oraz osiągnięcia w pracy pedagogicznej i popularyzatorskiej w zakresie promowania nowej twórczości fagotowej **stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny – sztuki muzyczne.**

Wysoko oceniam całokształt dorobku artystycznego, wskazane dzieło artystyczne oraz osiągnięcia w pracy pedagogicznej Pana dr. Damiana Lipienia.

Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, dydaktyczne i popularyzatorskie Pana dr. Damiana Lipienia spełniają wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 p.s.w.n. w postępowaniu o nadanie Panu dr. Damianowi Lipieniowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki.

Osiągnięcia Pana dr. Damiana Lipienia przyjmuję z uznaniem i satysfakcją.

Mirosław Pokrzywiński